

- 10.Зобов'язання: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 [Електронний ресурс]: [затв. наказ. Міністерства фінансів України від 31 січ. 2000 р. № 20 зі змін. та доп. від 09 груд. 2011 р.]. – Режим доступу: <<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0085-00>>.
- 11.Семенченко Ж. Річна інвентаризація / Ж. Семенченко // Бухгалтерський тиждень. – 2004. – № 45 (149). – С. 28.
- 12.Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета / Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 496 с.
- 13.Терещенко В.С. Теорія та методика бухгалтерського обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів: монографія / В.С. Терещенко, Ю.Д. Чацкіс. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. – 238 с.

УДК 336.22

Тімарцев О.Ю., канд. екон. наук, Голова ДПС в Запорізькій області

ПОДАТКОВА ВІДДАЧА: ДЕФІНІЦІЯ І МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ

Проведено критичну оцінку існуючих дефініцій, які характеризують вплив оподаткування на економічні процеси. Систематизовано показники, які вимірюють вплив податкового навантаження на економіку і суб'єктів підприємства. Обґрунтовано дефініції податкової віддачі на макро- і мікрорівні і методичні підходи до їхнього визначення.

Ключові слова: *податкова віддача, оподаткування, економічні процеси, суб'єкт підприємства, дефініції, методичний підхід.*

В економічній літературі не сформовано єдиного підходу до трактування понять «податкове навантаження», «податковий тягар», «податкоємність» і «рівень оподаткування». Науковці, характеризуючи ці терміни, не приділяють належної уваги відмінностям між ними та часто їх ототожнюють. Такі проблеми переважно виникають через відсутність законодавчого визначення і суб'єктивне трактування наведених вище термінів, а також невдалий переклад зарубіжних джерел. До того ж податкові терміни, які використовують науковці і практики, не співпадають. Зараз багато розмов точиться щодо розрахунку показника податкової віддачі, який для податкових органів є інтегральним показником діяльності платників податку на прибуток.

Однією з актуальних, наразі не вирішених проблем, є проблема оптимізації податкового навантаження, яка ґрунтується на аналізі залежності економічної поведінки агентів від зміни податкового тиску й обов'язково мусить враховувати можливість опортуністичних дій із їхнього боку, вирішення якої дозволить збільшити ефективність виконання дохідної частини бюджетів [1, с. 126]. Проблеми оподаткування, які унеможливають виконання регульовальної та стимулювальної функції податків, перебувають у полі зору науковців і практиків. Зокрема І.В. Шевчук визначено стан податкового навантаження на доходи

фізичних осіб і зроблено висновок про невідповідність пропорційного оподаткування принципу соціальної справедливості [2, с. 9]. Л.О. Кошембар виявлено та кількісно оцінено вплив податкового навантаження на фінансовий стан, результати діяльності й економічну безпеку підприємств [3, с. 8]. Аналіз податкової бази різних підприємств дозволив О.О. Спиридонову визначити та проаналізувати передумови відходу підприємств у тіньовий сектор економіки, а також визначити середнє податкове навантаження на підприємства різних типів [4, с. 9]. Утім сприйняття і практичне використання отриманих науковцями результатів ускладнюється термінологічною неузгодженістю, що потребує проведення додаткових досліджень і уточнення категоріального апарату.

Метою статті є критична оцінка існуючих дефініцій, які характеризують вплив оподаткування на економічні процеси; систематизація показників, які вимірюють вплив податкового навантаження на економіку і суб'єктів підприємництва; обґрунтування на цій основі дефініції податкової віддачі на макро- і мікрорівні і методичних підходів до їхнього визначення.

Систематизацію термінів, які характеризують вплив оподаткування на економічні процеси, та їхні дефініції виконано у таблиці 1.

Таблиця 1 – Зміст термінів, які характеризують вплив оподаткування на економічні процеси

Автор	Термін	Дефініція
1	2	3
Т.Я. Маршалок	Рівень оподаткування	Особливості оподаткування та подібність з іншими податковими системами
	Податковий тягар	Сукупність податків та податкових платежів, які під впливом певних дій створюють податкове навантаження
	Податкове навантаження	Це якісний показник, який виражається через вплив податків на фінансово-господарські процеси суб'єктів господарювання й економіку загалом, але його кількісну ознаку характеризує частка податкових надходжень у валовій доданій вартості чи валовому внутрішньому продукті (ВВП) або фактично сплачене платником податкове зобов'язання в окремих звітних результатах господарської діяльності
Н.В. Ярова	Податкове навантаження	Це показник, що формується в результаті суперечливої взаємодії фіскальної та регулюючої функцій податків; пріоритетність кожної із цих функцій у певний період залежить як від суб'єктивних дій уряду, так і від прояву об'єктивних ринкових законів, а також від особливостей обраної у конкретній країні моделі розвитку економіки, досягнутого рівня соціально-економічного розвитку та необхідності забезпечення конкурентоспроможності податкової системи в умовах глобалізації

Продовження таблиці 1

1	2	3
О.В. Болдуєва	Податкове навантаження	Характеризується двома показниками: сукупною величиною стягуваних податків і рівнем податкового навантаження об'єкта, який визначається у відсотках до валового внутрішнього продукту або національного доходу в масштабах держави, а також відносно валового виторгу суб'єкта господарювання
Д.Б. Соколовський	Оптимальне сукупне податкове навантаження	Номінальне навантаження, за збільшення якого реальне навантаження суб'єктів економічної діяльності (фактична сплати податків і зборів) починає зменшуватися
О.О. Марусік	Тяжкість оподаткування (податкоємність)	Частка податків і відрахувань до позабюджетних фондів у валовому доході підприємства
	Тяжкість податкового тягара	Відношення суми податків і відрахувань до позабюджетних фондів до балансового прибутку в рамках податкового поля, утвореного диференційною рентою
В.В. Карпова [9, с. 11]	Податковий тягар на макро- і мікрорівні	Це характеристика, яка відображає ступінь впливу податкових платежів на показники економічної діяльності держави (підприємства)
Т.А. Хайтова	Податковий тягар, у т.ч.	Це втрати добробуту, зумовлені зниженням доходів, спричинених їхнім оподаткуванням, і зміною структури споживання платників, за вирахування тих вигод, які платники отримують від споживання суспільних благ, профінансованих за рахунок сплачених ними податків
	номінальний	Сукупні втрати доходів суб'єкта підприємницької діяльності, спричинені оподаткуванням
	реальний	Втрати доходів, зменшені на суму субсидій, отриманих суб'єктом підприємницької діяльності з бюджету держави
	Податковий тягар на економіку	
	номінальний	Частка ВВП, що перерозподіляється через податкову систему держави
	реальний	Це втрати економічної ефективності, зумовлені падінням виробництва і споживання оподатковуваних товарів нижче оптимального рівня, а також зменшенням ресурсів, що спрямовуються на виробництво приватних благ внаслідок їхнього перерозподілу на користь виробництва суспільних благ

На думку Т.Я. Маршалок за допомогою терміна «рівень оподаткування» варто порівнювати розвиток податкової системи, податків і механізмів оподаткування різних країн чи окремих регіонів [5, с. 6], зазначене поняття не може вказувати на причини впливу податків на економічні процеси і повністю забезпечити прогнозування наслідків.

На противагу цієї точки зору, О.В. Болдуєва рівень податкового навантаження об'єкта визначає у відсотках до валового внутрішнього продукту або національного доходу в масштабах держави, а також відносно валового виторгу суб'єкта господарювання.

Фразеологічне значення словосполучення «нести тягар на собі» означає мати обтяжливі обов'язки, виконувати важку, велику за обсягом роботу, здійснювати якусь дуже складну справу. Податковий тягар відображає ступінь впливу податкових платежів на показники економічної діяльності держави (підприємства), тобто податковий тягар ототожнюється із податками і податковими елементами. У цьому контексті не зовсім переконливою є точка зору О.О. Марусік [6, с. 11], яка виділяє тяжкість оподаткування (податкоємність) і тяжкість податкового тягара, оскільки вони вимірюються відповідно часткою податків і відрахувань до позабюджетних фондів у валовому доході і балансовому прибутку підприємства, до речі, останнього поняття не існує в діючому податковому полі з 2000 р., коли було прийнято П(С)БО 2 «Фінансові результати». Авторське визначення категорії «податковий тягар на платника» Т.А. Хайтової відображає обидві його складові – податковий тягар, породжений ефектом доходу, і податковий тягар, породжений ефектом заміщення [7, с. 9]. На основі факту часткової або повної компенсації втрат добробуту платника, зумовлених оподаткуванням, за рахунок суспільних благ, наданих йому державою, розмежовано категорії «номінальний» і «реальний» податковий тягар на платника. Вона виділяє фіскальне навантаження на економіку, яке вимірюється часткою ВВП, що перерозподіляється через дохідну і видаткову частини зведеного бюджету, і податкове навантаження на економіку (частка ВВП, що перерозподіляється через податкову систему держави). Останнє ототожнюється з номінальним податковим тягарем на економіку.

Н.В. Ярова визначає податкове навантаження через результат суперечливої взаємодії фіскальної та регулюючої функцій податків [8, с. 10].

Податкове навантаження відображає результат дії податкових чинників на економіку в цілому, суб'єктів господарювання, фізичних осіб.

Існуючі підходи до вимірювання податкового навантаження узагальнено у таблиці 2.

На думку О.Є. Шайди [10, с. 10], під час здійснення розрахунків показника сукупної податкової ставки, крім фактично сплачених коштів, потрібно враховувати і недоїмки із цього виду податку (заборгованість підприємств і організацій-платників податків). Автор вмотивовує це необхідністю коректної оцінки податкового навантаження на підприємства, тому що рівень заборгованості по податках, зборах і податкових платежах в Україні є досить високим. Але ця теза є досить уразливою, тому що в Україні існують значні переоплати окремих видів податків і взагалі держава має податковий борг перед платниками податків.

Таблиця 2 – Систематизація показників, які вимірюють вплив податкового навантаження на економіку і суб'єктів підприємництва

Автор	Показник	Формалізація показника	Умовні позначення
1	2	3	4
О.Є. Шайда	Сукупна податкова ставка на макрорівні	$T = \sum_{i=1}^n (B_i \cdot (A_i + N_i)) / H_i$	де n – кількість видів податків; H_i – база для нарахування i -го виду податку; B_i – частка i -го виду податку в сумарному обсязі податкових надходжень; A_i – обсяг i -го податку; N_i – недоїмка з i -му виду податку
			де γ_i – номінальна податкова ставка кожного з видів податків, які формують доходну частину бюджету; A_i – величина податку i -го виду; W – загальна величина податкових надходжень до бюджету; M – кількість податків
		$x = \sum_{i=1}^M \gamma_i \frac{A_i}{W}$	де P_{INT} – інтегрований показник податкового навантаження; P_i – показник податкового навантаження i -го виду; N – кількість розрахованих показників податкового навантаження
Н.В. Ярова	Податкове навантаження на прибуток підприємства	$P_{INT} = \sqrt[N]{\prod_{i=1}^N P_i}$	де P_{INT} – фактично сплачений підприємством податок на прибуток; P_i – прибуток підприємства (фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування)
	Податкове навантаження на сукупний дохід підприємства	$ПНпрп = \frac{P_{пр}}{Pr} \cdot 100$	де $Знарах$ – нараховані зобов'язання підприємства щодо сплати податків, зборів, обов'язкових платежів до бюджету, а також внесків до пенсійного та соціальних фондів; $СДП$ – сукупний дохід підприємства, який формується за рахунок виручки від реалізації (чистого доходу), інших операційних доходів, доходів від участі в капіталі, інших фінансових доходів, інших доходів і надзвичайних доходів
		$ПНсдп = \frac{Знарах}{СДП} \cdot 100$	

Продовження таблиці 2

1	2	3	4
І.М. Цуркан	Рівень податкового навантаження підприємства	$РПН = \sqrt[3]{K_D \cdot K_B \cdot K_P}$	де K_D – коефіцієнт оподаткування доходів; K_B – коефіцієнт оподаткування витрат; K_P – коефіцієнт оподаткування прибутку
В.В. Карпова	Показник податкового тягаря	$ПТ = \frac{0,600 \cdot \frac{ЧП}{C} + 0,656 \cdot \frac{3}{C} + 1,2 \cdot \frac{П_{ін}}{C}}{1,600 \cdot \frac{ЧП}{C} + 1,656 \cdot \frac{3}{C} + 1,2 \cdot \frac{П_{ін}}{C}}$	де $ЧП$ – чистий прибуток підприємства, грн; C – собівартість продукції підприємства, грн; 3 – заробітна плата працівників підприємства, грн; $П_{ін}$ – інші податкові платежі (без урахування податку на прибуток, ПДВ та відрахувань до фондів соціального страхування) підприємства, грн
Методичні рекомендації ДПА	Податкова віддача з податку на прибуток	$ПВ\ ПП = ПП/Д \cdot 100$	де $ПП$ – нарахована сума податку на прибуток (сума рядків 11 та 12 декларації з податку на прибуток або рядок 10 декларації про результати спільної діяльності на території України без створення юридичної особи), $Д$ – дохід, який враховується під час визначення об'єкта оподаткування (рядок 01 декларації з податку на прибуток, або декларації про результати спільної діяльності на території України без створення юридичної особи)
	Податкова віддача з податку на додану вартість	$ПН\ ПДВ = ПДВ/ОП \cdot 100$	де $ПДВ$ – сума податку на додану вартість, яка підлягає нарахуванню та сплаті в бюджет за підсумками поточного звітного (податкового) періоду з урахуванням залишку від'ємного значення попереднього звітного періоду (показник рядка 25 декларації з ПДВ); $ОП$ – обсяги постачання без податку на додану вартість (показник колонки А рядка 1 декларації з ПДВ)

Для оцінки податкового навантаження на рівні підприємства запропоновані такі показники, як відношення податкових платежів підприємства до наступних величин: прибуток (P_1), виручка від реалізації продукції (P_2), витрати підприємства (P_3), собівартість продукції (P_4), створена на підприємстві додана вартість (P_5). Для узагальнюючої оцінки податкового навантаження розраховано інтегральний показник за формулою середньої геометричної. Аналогічний підхід сповідує І.М. Цуркан, який на основі часткових коефіцієнтів, які характеризують рівень податкових вилучень за окремими видами податків у відношенні до відповідних об'єктів оподаткування, можна запропонувати інтегральний показник податкового навантаження, який усереднює ці коефіцієнти і розраховується як корінь кубічний від добутку трьох коефіцієнтів: коефіцієнта оподаткування доходів, коефіцієнта оподаткування витрат та коефіцієнта оподаткування прибутку [11, с. 8].

Податкове навантаження для конкретного суб'єкта визначається як частка податків у виторгу від реалізації. Основні труднощі в оцінюванні рівня податкового навантаження на підприємство зумовлені неоднорідністю податків і рівня їхнього впливу на економіку [12, с. 33]. По-перше, тягар податкового навантаження за податками, що сплачуються за рахунок собівартості, треба вимірювати питомою вагою цих податків у складі собівартості. По-друге, податки, що сплачуються за рахунок фінансових результатів діяльності підприємства, доцільно порівнювати з прибутком від реалізації з основної діяльності. Відсоткове співвідношення суми податків, що сплачуються за рахунок фінансових результатів, до прибутку від реалізації визначає, якою мірою вони впливають на зниження загального прибутку порівняно з прибутком від реалізації. Цей показник можна порівнювати з рентабельністю продукції.

Відповідно до методичних рекомендацій ДПА податкова віддача суб'єктів господарювання – фізичних осіб визначається за формулою:

$$П.н. = ПДФО/ВД \cdot 100,$$

де *ПДФО* – середньомісячна сума податку з доходів фізичних осіб, яка підлягає сплаті;

ВД – середньомісячний загальний оподатковуваний (валовий) дохід від здійснення господарської діяльності. Визначається за період, отриманий від початку року до останнього звітного періоду (залежно від того, в якому періоді податкова віддача менше, ніж критерій відбору), який передуює складанню плану-графіка.

Податкове навантаження є об'єктом регулювання діяльності підприємства і використовується в процесі податкового контролю підприємств з урахуванням показника податкового ризику [13, с. 5].

Суб'єкти господарювання – юридичні особи із високим ступенем ризику відбираються за такими критеріями [14]: рівень зростання податку на прибуток (податку на додану вартість) не відповідає рівню зростання доходів або рівень сплати податку на прибуток (податку на додану вартість) не відповідає рівню

сплати податку по відповідній галузі. Критеріями відбору суб'єктів господарювання – постійних представництв та представництв нерезидентів із високим ступенем ризику є: рівень зростання податків не відповідає рівню зростання доходів або рівень податкової віддачі менше 3%.

Суб'єкти господарювання – фізичні особи із високим ступенем ризику мають такі ознаки: кількість працівників не відповідає виду діяльності, заявленому суб'єктом господарювання, та/або кількості зареєстрованих РРО та/або придбаних торгових патентів; мають місце сумнівні або значні фінансово-господарські операції; рівень податкової віддачі менше 0,48%.

Висновки.

1. Сплата податків є конституційним обов'язком платників податків і регулюється імперативними законодавчими нормами. Тому в основі термінів «податковий тягар», «податкове навантаження» лежить суб'єктно-емоційний підхід. Термін «податкова віддача» більш об'єктивно відображає результати виконання обов'язків платників податків із нарахування і сплати податків. Обґрунтовуючи дефініцію податкової віддачі, слід виходити з фразеологічного значення слова «віддача» – це дія за значенням віддати, яка стосовно податків означає нарахувати (сплатити).

2. Податкова віддача на макрорівні – результат впливу системи оподаткування на економічних суб'єктів-платників податків, який виявляється у співвідношенні нарахованих (сплачених) ними податків, зборів, обов'язкових платежів до узагальнюючих макроекономічних показників (валового внутрішнього доходу, національного доходу тощо) за період. Залежно від цілей аналізу можна враховувати недоїмки і переплати податків. Податкову віддачу можна розраховувати за податковими надходженнями Консолідованого державного бюджету, Державного бюджету України, місцевих бюджетів. У останньому випадку під час розрахунку податкової віддачі в регіонах за базу порівняння можна прийняти обсяг валового регіонального продукту.

3. Податкова віддача на мікрорівні може розраховуватися за окремими і всіма податками підприємства. Це результат впливу системи оподаткування на економічного суб'єкта-платника податків, який виявляється у співвідношенні нарахованих (сплачених) ним податків, зборів, обов'язкових платежів до показників, які характеризують обсяг і результати його господарської діяльності – собівартість реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг (для податків, джерелом сплати яких є витрати підприємства), обсяг продаж (для непрямих податків), фінансові результати (для податків, джерелом сплати яких є чистий прибуток підприємства).

4. Перевагою запропонованих дефініцій і методичного підходу до визначення податкової віддачі на макро- і мікрорівні, порівняно з існуючими, є: об'єктивність, яка виходить із врахування сутності податку, єдиний підхід, універсальність, яка дозволяє адаптувати методичні положення залежно від мети аналізу податкової віддачі.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку є оцінка податкової віддачі торговельних підприємств.

Список літератури

1. Соколовський Д.Б. Оптимізація фінансового навантаження на суб'єкти економічної діяльності шляхом моделювання взаємовідносин агентів у системі сплати податків / Д.Б. Соколовський // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 5. – С. 125-128.
2. Шевчук І.В. Механізм оподаткування доходів фізичних осіб в ринкових умовах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / І.В. Шевчук; УААН, Нац. наук. центр «Ін-т аграр. економіки». – К., 2009. – 20 с.
3. Кошембар Л.О. Механізм удосконалення системи економічної безпеки суб'єктів господарювання на основі оптимізації оподаткування: автореф. дис... канд. екон. наук: 21.04.02 / Л.О. Кошембар; Вищ. навч. закл. «Ун-т економіки та права «Крок». – К., 2009. – 21 с.
4. Спиридонов О.О. Моделювання процесів оподаткування підприємств в умовах перехідної економіки: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.03.02 / О.О. Спиридонов; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2002. – 16 с.
5. Маршалок Т.Я. Фіскально-регулююча парадигма податкового навантаження: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Т.Я. Маршалок; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т., 2011. – 20 с.
6. Марусік О.О. Економічний механізм стимулюючої системи оподаткування сільського господарства: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.07.02 / О.О. Марусік; Півден. філіал «Крим. агротехнол. ун-т» Нац. аграр. ун-ту. – Сімферополь, 2006. – 20 с.
7. Хайтова Т.А. Рівень оподаткування доходів підприємств та його вплив на їх економічну діяльність: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Т.А. Хайтова; Наук.-дослід. фінан. ін-т при М-ві фінансів України. – К., 2005. – 19 с.
8. Ярова Н.В. Податкове навантаження та його оцінка: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Н.В. Ярова; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К., 2010. – 19 с.
9. Карпова В.В. Формування системи податкового планування на підприємстві: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 / В.В. Карпова; Харк. нац. екон. ун-т. – Х., 2005. – 20 с.
10. Шайда О.Є. Моделювання впливу податкової політики на ділову активність суб'єктів підприємницької діяльності: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.03.02 / О.Є. Шайда; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2001. – 19 с.
11. Цуркан І.М. Управління податковим навантаженням підприємства на основі підвищення ефективності використання виробничих ресурсів: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / І.М. Цуркан; Нац. гірн. ун-т. – Д., 2008. – 20 с.
12. Болдуєва О.В. Критерії оцінювання податкових відносин / О.В. Болдуєва // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. – 2009. – № 5. – С. 30-36.
13. Денисова А.Є. Стимулюючий механізм податкового контролю підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / А.Є. Денисова; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2010. – 20 с.
14. Методичні рекомендації щодо складання плану-графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання [Електронний ре-

курс]: [затв. наказом ДПА України від 23.08.2011 р. № 495]. – Режим доступу: <http://www.licasoft.com.ua/index.php/component/lica/index.php?option=com_lica&p=0&base=1&menu=758190&u=1&type=1&view=text>.

УДК 330.341.1(477.62)

Хістева О.В., канд. екон. наук, доц. (ДонНУЕТ, Донецьк)

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

У статті розглянуто питання теоретичних основ формування та функціонування фінансового потенціалу регіону, його сутності, складу та надано характеристику складових елементів. Запропонований підхід формування фінансового потенціалу регіону використано під час оцінки фінансового потенціалу Донецької області.

Ключові слова: *потенціал, фінансовий потенціал, інвестиційний потенціал, бюджетний потенціал.*

В Україні комплексне дослідження фінансового потенціалу регіону як основи економічного розвитку стає особливо актуальним з огляду на те, що його результати дозволили б визначити майбутній вектор розвитку, забезпечити фінансову стійкість та достатність регіону, обґрунтувати та запропонувати альтернативні варіанти побудови економіки.

Питанням дослідження теоретичних основ формування та практичного використання категорії «фінансовий потенціал» приділяли багато увагу багато провідних учених України та інших країн. Серед них слід відзначити таких вчених, як З.В. Герасимчук, Л.О. Петкова, С.С. Шумська, В.П. Ходаківська. Вплив податкової політики на формування фінансового потенціалу регіону окреслили В.П. Вишневський, С.Д. Герчаківський, Т.І. Єфименко, С.В. Каламбет, П.В. Мельник, А.М. Соколовська, Л.Л. Тарангул, Л.М. Шаблиста. Участь інститутів фінансового ринку в акумулюванні і регіональному перерозподілі фінансових ресурсів детально досліджують О.І. Барановський, С.В. Богачов, О.В. Дзюблюк, В.В. Корнеєв, Б.Л. Луців, І.О. Лютий, А.М. Мороз, С.В. Науменкова.

Серед зарубіжних вчених у напрямку вирішення проблем фінансового забезпечення регіонів виділяються праці Дж. Аронсона, Р. Бленда, В.В. Бурцева, А.Г. Гранберга, К. Давея, Н.І. Клімової, О.Л. Коломієць, Дж. Петерсена, В.М. Родіонової, Н.М. Сабітової, Т.М. Хорвата.

В економічній літературі сьогодні досить активно використовується поняття «фінансовий потенціал», але його зміст різними науковцями трактується по-різному. Причина такої ситуації полягає в тому, що це поняття характеризується складністю та багатоаспектністю, у результаті чого доволі часто відбувається підміна понять. Так, в окремих джерелах поняття фінансового потенціалу ототожнюють з бюджетним, податковим та інвестиційним потенціалом. Така підміна понять або їхнє ототожнення значним чином ускладнює дослідження фінансового потенціалу не кажучи вже про можливість його аналізу та оцінки.